

DOKTORAND- SPEGELN 2024

CARINA PALMGREN KARLSSON
Forskarutbildningssamordnare

Återkommande undersökning

Doktorandenkät – till samtliga doktorander registrerade som aktiva vid Högskolan under 2023

Handledarenkät – till handledarna för ovan nämnda doktorander

Syfte: Ta reda på hur studiesituation och handledning upplevs utifrån båda gruppernas perspektiv, samt att identifiera styrkor & svagheter för att förbättra och utveckla forskarutbildningen

MATERIAL OCH METOD

Utgick från föregående års frågor – underlag inför kommande uppföljningar av utbildningarna på forskarnivå

EvaSys (2 enkäter) – länk mailades ut – besvarades anonymt

46 Doktorander (reg som aktiva i Ladok 2023)

Informationsteknologi 41 st

Hälsa i det digitala samhället 5 st

85 Handledare – reg som handledare i Ladok för ovan nämnda doktorander

Informationsteknologi 68 st

Hälsa i det digitala samhället 18 st

Svarsperiod (4 v):

14 maj – 12 juni 2024

SVARSFREKVENNS

Doktorander

61 % (28 av 46)

36 % kvinnor

61 % män

3 % vill ej uppge

Handledare

66 % (56 av 85)

39 % kvinnor

59 % män

2 % vill ej uppge

Inf.tekn.: 56 %

60 %

HIDS: 100 %

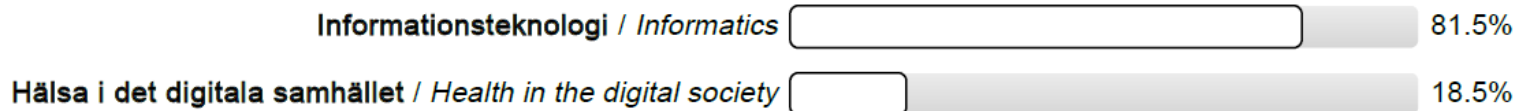
88 %

Doktorandenkäten

ALLMÄNT OM DOKTORANDERNA

(28 SVARANDE AV 46 = 61%)

Vilken utbildning på forskarnivå:

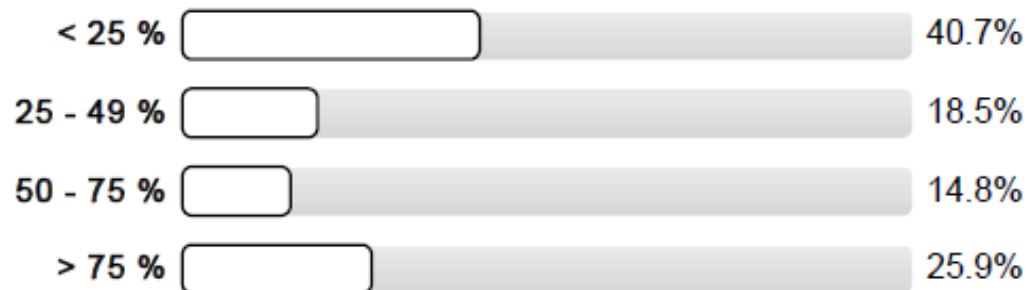

Anställning under det senaste året:

ALLMÄNT OM DOKTORANDERNA

Hur långt i sina forskarstudier:

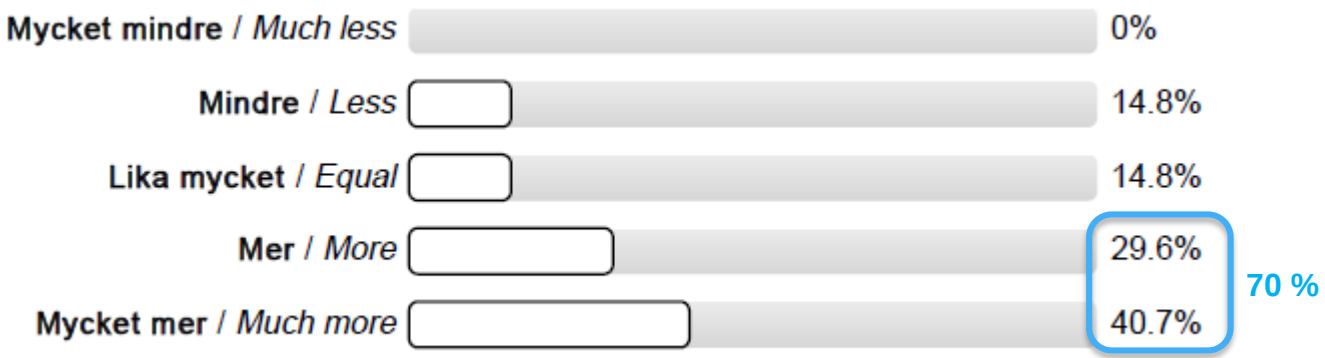
ALLMÄNT

Studier före antagning till forskarutbildning

37 %	Högskolan i Skövde
33 %	Annat svenskt lärosäte
30 %	Utländskt lärosäte

TID – FORSKARSTUDIER

Hur mycket tid lägger du på dina forskarstudier i verkligheten jämfört med planeringen?
How much time do you spend on your PhD studies compared to planning?

Inf.teknologi			
(2024)	(2021)	(2020)	
65 %	56 %	45 %	

HIDS doktorander 'drar upp' värdet (ägnar mycket tid)

Doktoranderna i slutet av sin utbildning:
86 % uppger att de lägger **mycket mer** tid åt sina studier jämfört med planeringen

ROLLEN SOM DOKTORAND

Drygt **hälften** (52 %) upplever ett gott stöd från lärosätet i **rollen som doktorand** och känner sig trygga

(2021: 56 %; 2020: 64 %; 2019: 72 %)

- Endast en av **HIDSs** doktorander upplever ett gott stöd, medan övriga svarar 'endast delvis'

14 % upplever inte ett gott stöd (2021: 9 %; 2020: 5 %)

ROLLEN SOM LÄRARE

37 % upplever ett gott stöd från lärosätet och känner sig trygga i **rollen som lärare** (2020: 50 %; 2019: 60 %)

15 % upplever inte ett gott stöd (samtliga Inf.tekn.)

Nästan 30 % kan ej bedöma och hade troligen inte någon undervisning

PÅVERKA SIN ARBETSSITUATION

Öppen fråga: 17 doktorander har kommenterat

1/3 – Ja, det går att påverka genom att kommunicera

1/3 – Ja, det går att påverka till viss del

1/3 – Nej!

Mest negativa: ITs doktorander som är i slutet av studierna
 HIDSs doktorander (mesta är nytt; organisationen rörig)

NÖDVÄNDIGA RESURSER

Majoriteten anser att de har **tillgång** till nödvändiga resurser (forskningsmaterial, databaser, utrustning mm), medan 11 % inte håller med. (2021: 19 %)

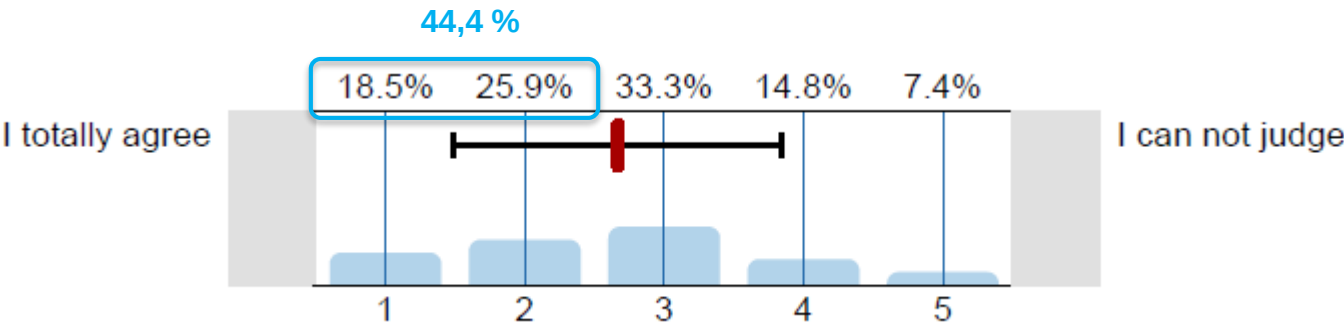
Kommentarer om vad som saknas:

- Främst kopplat till bristande IT-system/-infrastruktur
- Datorkapacitet
- Programvara
- Handledning

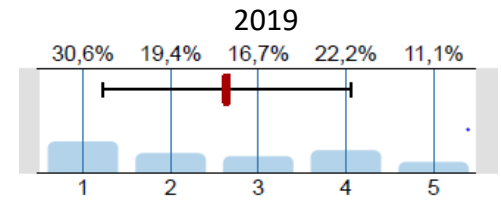
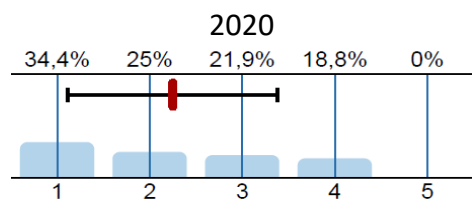
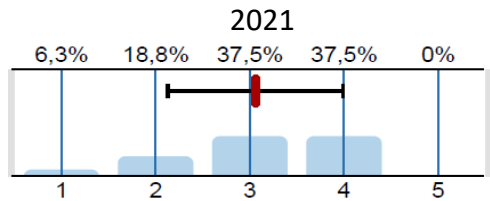
HIDS: kopplat till datasäkerhet (digital och fysisk förvaring); tydlighet kring vad som gäller...

INFORMELLA MÖTEN MED SENIORA FORSKARE

Stor spridning av svaren i likhet med tidigare års enkäter

HIDS:
80% svarar
goda
möjligheter

VID PROBLEM

Vid problem med forskarstudierna vänder sig majoriteten till

1) sina handledare 2) andra doktorander 3) kollegor/personer de litar på

Tidigare är nämndes: Avdelningschef; studierektor; andra kollegor; Doktorandrådet...

Om doktoranden inte kan eller vill vända sig till handledaren...

- De flesta (55 %) vet vem de kan vända sig till, men nästan **30 % gör det inte!** (*majoriteten är i början av sina studier*)

Några svarar att de inte vet eller tror att de kan få någon hjälp!!

DOKTORANDRÅDET

De flesta vet var de hittar information om Doktorandrådet
Men, 22 % vet inte var de hittar den informationen

Viktigt att Doktorandrådet uppfattas som
ett Högskolegemensamt råd!

FORSKNINGSPRESENTATIONER

Möjligheten att delta i konferens eller nätverksträffar är fortfarande god, även om

22 % uppger att de någon gång blivit nekade medel

74 % har **presenterat** sin forskning utanför HS

70 % har **publicerat** sin forskning i tidskrifter, konferensproceedings, böcker mm

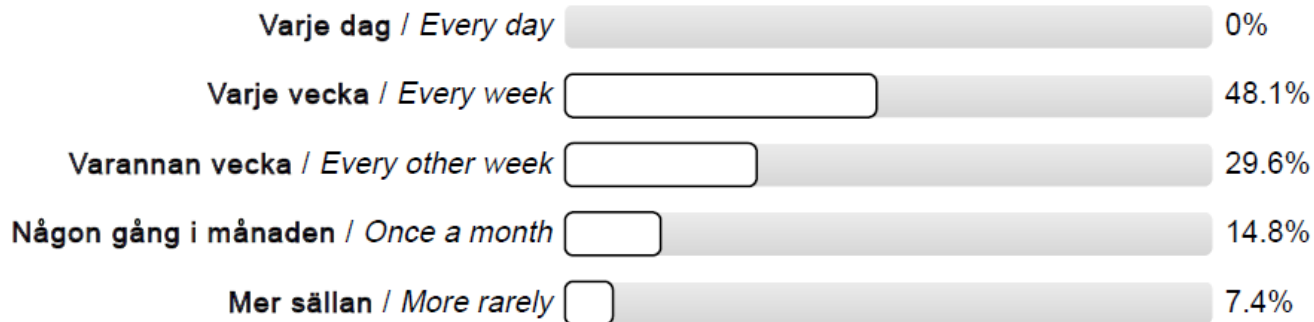
(De som inte har presenterat eller publicerat är i början av sina studier)

HANDLEDNING

Majoriteten (78 %) av doktoranderna får handledning
varje eller varannan vecka

De som svarat 'mer sällan' skriver att de inte har behov

HANDLEDNING (FORTS.)

Doktoranderna är överlag **nöjda** med handledningen

78 % anser att den **fungerar bra** eller ganska bra

15 % anser att den fungerar **dåligt** eller ganska dåligt (samtliga Inf.tekn.)

26 % har dock **upplevt brister** som påverkat arbetet negativt
(ffa bristande kommunikation; pressad arbetstid, ämneskompetens)

Handledarbyte har övervägts av **drygt 1/4**
(kommunikationssvårigheter; oförståelse för situation;
negativ feedback; 'fel' ämneskompetens; sjukskrivning...)

HANDLEDNING (FORTS.)

74 % anser att de får **konstruktiv återkoppling** i hög utsträckning eller ganska ofta

(2021: 81 %; 2020: 91 %; 2019: 83 %)

56 % har diskuterat **teorier och forskningsmetodik**

(2021: 73 %) Ämnet täcks dock väl i kurs

Lika många (56 %) har haft diskussioner om **framtida karriär**

(Obs! många av de svarande i början av sina studier)

KURSER

Drygt **85 %** anser att HSs forskarkurser är **relevanta**

70 % anser att det finns en **tillräcklig bredd** av kurser
att välja från vid HS och vid andra lärosäten

(ffa doktorander inom Inf.tekn. saknar kurser)

Upplevda problem:

- att kurser inte ges pga för få sökande
- Svårt att läsa kurser vid andra lärosäten (hitta kurser; få finansiering mm)
- För hård bedömning av tillgodoräknande av kurser från andra lärosäten

HIDS: kritik finns mot den första obligatoriska kursen. *Beakta: nytt för alla.*

AVHANDLINGEN

Majoriteten av de som inte känner till kraven på avhandlingen befinner sig i början av sina studier

Viktigt att huvudhandledare vid andra lärosäten är medvetna om att det är HSs regler och mallar som gäller

Viss kritik framförs mot själva avhandlingsmallen

Obs! Ny Word-mall nästan klar.
(LaTeX-mallen?)

LIKA VILLKOR OCH TRAKASSERIER

Majoriteten (93 %) har aldrig blivit utsatt för kränkande särbehandling eller någon form av trakasserier under sina forskarstudier! Övriga vill ej svara på frågan.

Något färre (86 %) har aldrig eller ganska sällan upplevt någon besvärande beroendesituation till någon av sina handledare.

En doktorand nämner kommunikationssvårigheter

STRESS OCH SOCIAL ARBETSMILJÖ

Anser du att du kan balansera dina forskarstudier och eventuell institutionstjänstgöring med ditt privatliv?
Do you think you can balance your PhD studies and possible departmental service with your private life?

Kommentarer:

Obalans mellan forskarstudier och institutionstjänstgöring
Mycket övertid
Privatlivet får stå tillbaka

STRESS OCH SOCIAL ARBETSMILJÖ

58 % har upplevt **press/stress** som gett **negativa erfarenheter**

(40 % i hög utsträckning; 18 % ganska ofta)

Orsak: **Hög arbetsbelastning!**

Otydlighet och **ändrade förutsättningar** jämfört med vad som beslutats i ISPn

Nästan **80 %** upplever **oro och nedstämdhet** som en följd av stressen. Ingen skillnad på hur långt man kommit i sina studier.

Endast ett **fåtal** (9 %) har varit i kontakt med **företagshälsovården** eller annan vård.

Ett antal doktorander ångrar att de ej tagit kontakt med vården

VAD KAN HS GÖRA?

Sammanfattning av doktorandernas kommentarer:

- ha kontinuerlig och aktiv dialog, både om arbetssituation och hälsa
- upplys om och förmedla kontakt med företagshälsovård
- hjälp till att strukturera arbetet – även kring institutionstjänstgöring/undervisning så att denna inte tar för mycket tid
- sätt inte nya doktorander utan erfarenhet som kursansvariga
- vid behov, ge möjlighet till förlängning

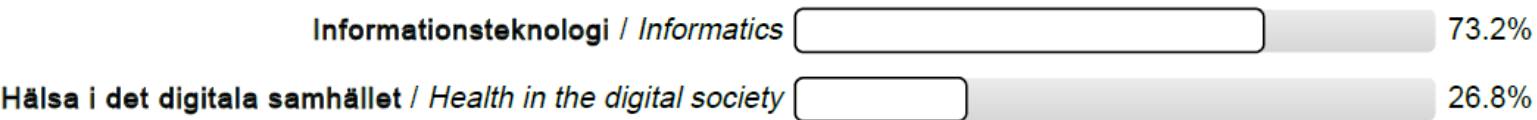

Handledarenkäten

ALLMÄNT OM HANDEDARNA

(56 SVARANDE AV 85 = 66%)

Vilken utbildning på forskarnivå:

Anställning under det senaste året:

HANDLEDARROLLER

52 % = huvudhandledare

(varav 16 % = enbart huvudh; 36 % = huvudh och bitr)

46 % = biträdande handledare (endast)

2 % = sjukskriven men svarade ändå...

Antal handledare/doktorand (enligt uppgifter från Ladok)

Inf.tekn: 3,6

HIDS: 4

(Stor spridning på hur många doktorander de svarande handleder (dåligt formulerad fråga i enkäten!))

Samtliga handledare (55 st*)

Antal doktorander som handledaren handleder i rollen som:		Handledare	
Huvudhandledare	Biträdande handledare	Antal	(%)
0	1	19	(35)
0	>1	7	(13)
1	0	6	(11)
>1	0	3	(5)
1	1	4	(7)
1	>1	6	(11)
>1	>1	10	(18)

48 % är enbart **biträdande** handledare

16 % är enbart **huvudhandledare**

36 % är både **huvud- och** **biträdande** handledare

* En handledare som besvarat enkäten, uppgav samtidigt att hen inte handlett några doktorander under året pga sjukskriven hela 2023. Saknas därför i denna tabell.

ALLMÄNT – HANDEDARNA

Huvudhandledare som handlett doktorand till avsedd examen

Antal doktorander	Samtliga
Två eller fler	20 %
En	20 %
Inga	27 %
Har aldrig varit huvudhandledare	34 %

UTBILDNING OCH KOMPETENS- UTVECKLING

Nästan **90 %** har genomgått **handledarutbildning**

77 % har även deltagit i någon form av **fortbildning**

3/4 diskuterar **handledningsfrågor** med kollegor minst 1 gång/månad

Lika många (75 %) ansåg sig inte eller sällan haft behovet av att lära mer om handledning under förra året medan **21 %** upplevde **stort behov**

Kommentarer:

- Diskussioner sker vid behov – och är ett viktigt stöd
- Super Vision Seminar (HSs seminarieserie om handledning) fungerar bra; utgör tillfällen för diskussion och reflektion

ISP (INDIVIDUELL STUDIEPLAN)

Drygt **85 %** anser att ISP:n fungerar **bra som uppföljningsverktyg**
Informationsteknologis handledare är något mer positiva än HIDSs.

Kommentarer om ISP:

- Bra för att säkerställa doktorandens progression
- Måste kompletteras med samtal
- Viss tveksamhet vid/när problem uppstår
- Sämre som planeringsinstrument
- Fungerar mest som kontroll av uppföljning
- ISPn fylls mest i av plikt
- ISPn är ett kontrakt för samtliga att förhålla sig till
- Viktigt att förstå betydelsen av ISPn; skydd om något händer

TID FÖR HANDLEDNING

30 % av handledarna ansåg att **tiden** för handledning **inte** riktigt **räckte till**

Inf.tekn: 27 %

HIDS: 40 %

Kommentarer:

- Viktigt att prioritera
- Doktoranden måste få den tid den behöver
- Tiden för bra handledning är för liten – måste ta av sin egen tid
- Tilldelning av tid för handledning ser olika ut för olika institutioner

TID FÖR HANDLEDNING (FORTS.)

Majoriteten (87 %) ägnar i genomsnitt 1-3 timmar/vecka alternativt 4-6 timmar/vecka åt handledning.

Tiden beror på handledarroll och antal doktorander

HIDS: 75 % av handledarna ägnar minst 4 timmar eller mer/vecka

Kommentar:

- Svårt att uppskatta tiden då insatsen varierar under året och i vilken fas doktoranden är i

STÖD I SIN ROLL (HANDLEDARE)

55 % känner sig **säkra i sin roll** och upplever ett **gott stöd** från HS
7 % saknar dock stöd

57 % upplever att handledarrollen **värderas högt** vid institutionen

Kommentarer:

- Det talas inte mycket om handledaruppdraget
- biträdande – inte lika hög status

HIDS: det märks att institutionen är ovan vid forskarutbildning och det saknas tydlighet kring olika roller och deras ansvar

VID PROBLEM

78 % vet vart de ska vända sig vid problem med handledaruppgifter
(2021: 87 %)

Av de som inte vet, är majoriteten anställd vid annat lärosäte än HS

Kommentarer:

Externa handledare saknar information om vart de kan vända sig eller vilket stöd de kan få av HS

DELTAGANDE I FU-AKTIVITETER (SEMINARIER, DISPUTATIONER)

Nästan 3/4 (**73 %**) deltar så ofta som tillfälle ges eller så ofta de hinner

Ca **11 %** går endast när det berör deras egna doktorander

De få som aldrig deltar är antingen endast biträdande eller extern handledare

Kommentarer:

- Många skulle vilja delta mer, men att det är svårt eller omöjligt att hinna med allt
- Önskemål framförs om att fler av dessa aktiviteter kan hållas online

TILLGÅNG TILL RESURSER

77 % håller helt eller nästan helt med om att de har tillgång till tillräckliga resurser för att handleda sina doktorander

Kommentarer om vad som saknas/behöver förbättras:

- HSs IT-infrastruktur
- Möjlighet till säker lagring och delning av forskningsdata
- Tid

HIDS: olika programvaror och digitala plattformar

Kommentarer är i princip identiska med de som framfördes i doktorandspegeln för 2021 och 2020!

HANDLEDNING FREKVENNS

Handledning sker frekvent – vanligtvis varje eller varannan vecka oavsett om man är huvudhandledare och/eller biträdande för en eller flera doktorander.

Beror även på vilken fas doktoranden befinner sig i

HANDLEDNING (FORTS.)

90 % anser att de ger **konstruktiv återkoppling** i hög utsträckning eller ganska ofta
(doktorandernas svar: 74 %)

80 % har diskuterat **teorier och forskningsmetodik**
(doktorandernas svar: 56 %)

45 % har haft diskussioner om **framtida karriär**
(doktorandernas svar: 56 %)

De som aldrig diskuterar dessa frågor är huvudsakligen biträdande handledare

DOKTORAND – INTE LYSSNAR TILL RÅD OCH SYNPNKTER

Nästan **82 %** av handledarna har **aldrig** eller **ganska sällan** upplevt att doktoranderna inte lyssnar till råd eller synpunkter.

Kommentarer:

- Oftast mycket individuellt
- Viktigt dock att kunna ifrågasätta för att utvecklas till en självständig forskare!
- Ömsesidigt lärande mellan handledare och doktorand

HANDLEDNINGEN GENERELLT 2024

86 % upplever att handledningen **fungerat** mycket (22 %) eller ganska **bra** (64 %)

Ingen har upplevt situationen som dålig

FÖRETAGSDOKTORANDER

Drygt hälften av företagsdoktorandernas handledare – har kontakt med doktorandens arbetsgivare någon gång/månad eller mer sällan.

Kommentarer:

- Varierar beroende på doktorand och organisation
- Kontakten sköts främst av huvudhandledaren
- Arbetsgivaren finansierar doktorandens lön
- Doktoranden ges stor frihet att beriva sina forskarstudier

EXTERNA HANDLEDARE (EJ ANSTÄLLDA VID HS)

25 % av handledarna, som besvarat enkäten, är **anställd av annan arbetsgivare** än HS (annat lärosäte eller organisation)

Handleder en eller flera av HSs doktorander (Inf.tekn. och HIDS)

Representerar både huvudhandledare och biträdande

Regelbunden kontakt med handledarna på HS

93 % – **samarbetet** fungerar mycket eller ganska **bra**

86 % – **tillräcklig insyn och kunskaper** om HSs forskarutbildning

Kommentarer:

Externa biträdande handledare saknar information och kommunikation

STRESS OCH SOCIAL ARBETSMILJÖ

Nästan 1/3 har upplevt **stress, oro och/eller nedstämdhet** under det senaste året pga sin arbetssituation som handledare

Väldigt få har varit i kontakt med företagshälsovården eller annan vård

Kommentarer:

- Svårt att säga att stressen enbart beror på handledarrollen
konsekvens av alltför stor arbetsbelastning och pressad arbetssituation
- De timmar som avsätts i tjänstgöringsplanen för handledning understiger vida den faktiska tiden
- Olika doktorander kräver olika mycket och ofta snabb återkoppling
- Bristande kommunikation = bidragande orsak till stress
- Vid de fall av sjukskrivning – bra stöd av arbetsgivare och chefer

VAD KAN HS GÖRA?

Sammanfattning av handledarnas kommentarer:

- Mer tid för handledning
- Bättre balans i arbetsbelastningen
- Det handlar snarare om ett inbyggt systemfel där medel och resurser (tid för handledning/bedriva utbildning på forskarnivå) saknas
- Går ej att skyddas helt från stress, men viktigt att kunna känna kontroll och att situationen är någorlunda förutsägbar
- Väljer bort vissa handledaraktiviteter för att minska stressnivå (undvika att bli utbränd)
- ...
- Handledning tar tid! Utmaningen är inte ovilja utan bristande resurser!

SLUTSATSER DOKTORANDSPEGELN SOM HELHET

Det mesta gällande handledning och utbildningen fungerar bra!

Vissa skillnader finns/upplevs mellan Inf.tekn. och HIDS, men hänsyn måste tas till att HIDS är en ny forskarutbildning; det är ett nytt forskningsområde och att mycket 'byggs' från början.

Oroande utveckling:

- ökad stress, oro och/eller nedstämdhet! – mycket till följd av arbetsbelastningen
- Doktorandernas osäkerhet i sina roller (doktorand respektive lärare)

Fortsatt problematik kring HSs IT-system/-infrastruktur samt begränsningar kring säker lagring och delning av forskningsdata